

מדרשית אמי"ת קמה
מדרשיה תורנית מדעית קהילתית
לבנות בירוחם

תולדות עם ישראל – יחידה ו' + ט'

האציוניזם הנאצי

2 גרוניה

1933-1939

**חוברת ב'
חשע"ד**

ערכה וליקטה: ענבר ינאי

הקדמה ותוכן עניינים

תוכן עניינים:

פרק א: המדיניות הנאצית בגרמניה (תרצ"ג- תרצ"ט 1939-1941)

1. האידיאולוגיה הנאצית.
2. מדיניות הנאצים נגד יהודי גרמניה.
3. שנת 1938 כשנת מפנה.
4. תגובות יהודי גרמניה למדיניות הנאצית לשלביה.

האידיאולוגיה הנאצית

יסודות האידיאולוגיה הנאצית

יסודות האידיאולוגיה הנאצית כוללים מספר מרכיבים: אנטישמיות וגזענות, סוציאל דארוניזם, לאומנות ושליטת ערכי הדמוקרטיה, שאיפה למרחב מחיה ועקרון המנהיגות.

אנטישמיות וגזענות

האנטישמיות הנאצית-יסודות מהעבר ויסודות מודרניים

יסודות אנטישמים הנאצית שנלקחו מהאנטישמיות המודרנית	יסודות באנטישמיות הנאצית שנלקחו מאנטישמיות מסורתית
<p>תורת הגזע- היהודי במקום הנמוך ביותר על פי תורת הגזע. האיום היהודי-היהודי המשתלט על העולם, יהדות הממון הבינלאומית (הפרוטוקולים של זקני ציון) היהודים כמפיצים אידיאולוגיות חתרניות (סוציאליזם). היהודים כמזהמי תרבות וכטפילים.</p>	<p>גורם דתי- השפלת היהדות בגלל הריגתו של ישו. הדימוי (מראה) היהודי-שטן, מרעיל בארות (מזהם) תאב דם לצורך פולחן. היהודי רודף בצע</p>

היהודי הנחצי
סרט תעמולה

תורת הגזע (הגדרה)

תורה הטוענת שבני אדם אינם שווים מיסודם, ועל "הגזע העליון" לשלוט בגזעים "הנחותים". לטענתם סימני הגזע הם תורשתיים ואין אפשרות לשנותם. הגזע היהודי בתחתית הסולם.

אנטישמיות הגזענית

החידוש באנטישמיות הנאצית הוא צירופם ומימושם של רעיונות אנטישמים קודמים. תוך שילוב עם רעיונות חדשים.

תורת הגזע

הגזענות המודרנית מתבססת על יסודות ביולוגים מדעיים. תורה זו טוענת שבני אדם אינם שווים מיסודם ועל הגזע העליון, הארי לשלוט בגזעים נחותים. לטענתם סימני הגזע הם תורשתיים ואין אפשרות לשנותם. הגזע היהודי הוא בתחתית הסולם.

המחצית השנייה של המאה ה-19 התאפיינה בשני תהליכים בעלי משמעות רבה והם :

1. הקולוניאליזם והתחזקות הרגש הלאומי. 2. עליית קרנם של המדעים במיוחד הביולוגיה והאנתרופולוגיה. הקולוניאליזם הביא למפגש של גזעים שונים ולהכרה שהחברה האנושית מתחלקת לגזעים שונים. התנהגות חיצונית היא ביטוי לפנימיות אך עדיין לא הניחה שיש גזעים נעלים על האחרים.

הנחות יסוד בתורת הגזע

1. התורשה עוברת באמצעות הדם.
2. התורשה אינה קובעת רק סימני היכר חיצוניים אלא גם את המהויות הפנימיות המרכיבות את אישיותו ואת תכונותיו של האדם.
3. בני"א אינם שווים. קיימים גזעים עליונים וגזעים נחותים. מיון הגזעים יעשה לפי חתך תרבותי של יוצרי תרבות (הנאצים, מוביל התרבות), נושאי תרבות (סלאבים, עבודה גופנית) ומהרסי תרבות (תת אדם) הנחותים מונעים את התקדמות האנושות (היהודים אשר אינם גזע והוא בגדר חיידק וטפיל).
4. סימני גזע תורשתיים לא ניתנים לשינוי, הגזע הנחות הוא דומיננטי.
5. בתוך הגזע העליון אין שוויון, המנהיג בדרגה הגבוהה ביותר.
6. אין לקיים את הדמוקרטיה מאחר והגזע העליון הוא שישלוט על הנחות.

היהודים כגזע

משנות ה-70 של המאה ה-19 קיימים ביטויים שונים לאנטישמיות גזענית בגרמניה, שיאה בימי הנאצים. הנאצים ראו בגזע היהודי **אויב נצחי ובלתי מתפשר של הגזע הארי**. הגזע היהודי הוצג כ**שולל המבנה האנושי מעין אנטי גזע**. היהודים מהווים את המדרגה השפלה ביותר של הגזע הנחות. הם שואפים לזהם את הגזע הארי ובכך להביא חורבן. היהודי דמות דמונית מייצגת את המושחת מבחינה מוסרית, כלכלית, חברתית ולאומית. היהודי שטן (מקורו בנצרות) ולכן יש להכריז עליו מלחמה. ההיבט החדש בגזענות הנאצית הוא **שלילת אנושיותו של האויב**, הנאצים הפכו את היהודי לשטן, חיידק.

לולא היהודים גרמניה הייתה מנצחת לאורך כל ההיסטוריה. הרעיונות ההומניסטים הוחדרו לאנושות ע"י היהודים במטרה לפגוע בגרמנים. המשטר הדמוקרטי אשר מעניק שוויון זכויות לאזרחים והרעיונות הסוציאליסטים נועדו למנוע מהעם הגרמני להביא לסדר עולמי חדש ובמקומו ישתלטו היהודים על העולם. נישואי תערובת אינם פתרון להפך הם משחיתים את הגזע ואת הדם הגרמני.

כיצד תורת הגזע באה לידי ביטוי בתעמולה הנאצית

הצגת היהודי כטפיל, כמזיק ביולוגי באה להצדיק, כביכול את הסכנה לגזע העליון. הדגשת תכונות נעלות של הגזע הארי כגון: יופי, חוזק ויצירתיות והדגשת תכונות שליליות כביכול של היהודים כגון: כיעור, אכזריות, הרס תרבות, בוגדנות באה להצדיק את ההיררכיה הגזענית.

א. סוציאל דארוניזם

את דבריו של דרווין על המאבק בין המינים הסבו הנאצים לתחום של מאבק גזעים בין בני"א הנובעים ממאבק עולמי הכפוף לחוקי הטבע. זה קונפליקט בין החזק הטוב והיפה לבין החלש המכוער והנחות. הקונפליקט יפתר רק במלחמה בה יוכרע מי ישרוד ומי ייכחד. מכאן שמלחמה וכוח הם תחום זכויותיה של אומה. היא מגינה עליו מפני התנוונות.

ב. לאומנות ושלילת ערכי הדמוקרטיה-

הלאום ערך עליון היחיד בטל במדינה כל יכולה. אהבת המולדת מתבטאת בשנאת מולדתו של האחר (לאומנות). שימוש באלומות ושלילת ערכי ההומניזם והדמוקרטיה (במיוחד אחר איחוד הנסיכויות ב-1871).

ג. שאיפה למרחב מחיה

העם הגרמני זכאי למרחב מחיה גם על חשבון עמים אחרים. המרחב יספק אוצרות טבע ומשאבי אנוש אשר יהוו כוח עבודה עבור הגרמנים.

ד. עקרון המנהיגות

הפיהרר (מנהיג כל יכול) נועד להוליך את העם הגרמני ליעדים עליונים. המנהיג עומד בראש ההיררכיה והכול חייבים לציית לו ציות מלא. מכאן אמונה מוחלטת ועיוורת במנהיג (משמעו המתת המצפון האנושי והשתקת האחריות בלב האדם).

טענות נגד היהודים נגד היהדות

לטענת הנאצים מטרתו של היהודי : השתלטות על העולם שעבודו והריסתו. לשם כך התפזרו היהודים בגולה. היהודי מחריב הציביליזציה, טפיל בין אומות, התגלמות הרוע, שטן, זרע נרקב ומשחית האנושות.

טענות הנאצים כנגד היהודים - הנימוקים של הגרמנים לטענה שהיהודי הוא אויב האומה הגרמנית

היהודים גזע טפיל מכאן שהוא הורס את הגרמנים.

היהודים מגלמים את הרוע המוחלט ומכאן "מזהמים" את הגזע הארי הטהור.

יש קנוניה בינלאומית יהודית להשתלט על העולם : כלכלית ופוליטית (דרך הקומוניזם) היהודים חברם בתנועות קומוניסטיות מרקסיסטיות, האויבות את גרמניה.

התרבות היהודית בנויה על מערכת ערכים של חסד מצפון, וצדק נוגדת את הרוח והתרבות האריים. הכנסת הלהט המוסרי להיסטוריה נועד כדי להשתלט על העולם. הנאצים מורדים בהיסטוריה ובמושגי המוסר שלה מאחר ולדעתם הם נפגעים ממנה.

הגרמנים הארים חייבים להשליט "סדר חדש" בעולם והיהודים יחבלו בכינון סדר זה.

רעיונות של האידיאולוגיה הנאצית המנוגדים לערכי היהדות

המוסר והמשפט היהודי מטפחים **סיוע לחלשים** בעוד שהמוסר הגרמני קובע את הכוח כגורם מעל החוק ולכן צריך **לטפח את החזקים** (האידיאולוגיה הנאצית מבטאת **שלטון הכוח** ומעמידה כערך מרכזי את האינסטינקטים הטבעיים היצריים לעומת זאת מדגישה היהדות מוסר).

היהדות דוגלת ב**אחריותו של כל פרט למעשיו** ואילו האידיאולוגיה הנאצית **מבטלת את המצפון**, את האחריות האישית ומחייבת **צייתנות מוחלטת** בלי עוררין.

היהדות דוגלת במשיחיות על פיה ישררו תנאי **שלום ושלווה נצחיים** ואילו עפ"י האידיאולוגיה הנאצית יש לחתור ל**מלחמה מתמדת**.

הרעיון של תורת הגזע נוגד את התפיסה היהודית של ערך האדם, האדם נברא בצלם.

שאלות מבחינות בגרות

1. הנאצים טענו כי המצפון "אינו אלא המצאה יהודית" הסבר טענה זו של הנאצים נגד היהדות, תוך התבססות על אחד מעקרונות האידיאולוגיה הנאצית.

2. הצג רעיון אחד של האנטישמיות הנאצית שמקורו באנטישמיות המסורתית ורעיון אחד שמקורו באנטישמיות המודרנית.

3. מהי "תורת הגזע". הסבר כיצד תורה זו באה לידי ביטוי בתעמולה הנאצית. בתשובתך הביאי דוגמה אחת.

הסבירי שני רעיונות של האידיאולוגיה הנאצית המנוגדים לערכי היהדות.

4. כתבי יסוד אחד באנטישמיות הנאצית שנלקח מהאנטישמיות המודרנית ויסוד אחד שנלקח מהאנטישמיות המסורתית.

5. פרטי והסבירי את עקרונות האנטישמיות הנאצית.

6. צייני והסבירי שלושה נימוקים שהעלו האנטישמים הנאצים כדי לבסס את טענתם שהיהודים הם אויבי האומה הגרמנית.

השוואה בין האנטישמיות המסורתית לבין האנטישמיות המודרנית

אנטישמיות בעת החדשה		שנאת היהודים ביה"ב	שנאת היהודים בעת העתיקה	
מזרח אירופה	מערב אירופה			
<p>1. גורם דתי</p> <p>2. אמצעי של השלטון לדכא את התסיסה</p> <p>3. מצבם הכלכלי של היהודים טוב משל הנוכרים, גורם לקנאה</p>	<p>1. אמנציפציה</p> <p>2. קפיטליזם וסוציאליזם.</p> <p>3. מגמות דמוקרטיות במיוחד חופש הביטוי</p> <p>4. לאומיות היהודים גורם זר.</p> <p>5. הדת הנוצרית</p> <p>6. השכלה ומגמות חילוניות</p> <p>7. גזענות</p>	<p>1. דתי, היהודים רצחו את ישו ולכן הם צריכים לסבול ולהיות מושפלים. הבחירה עברה מעם ישראל לנצרות.</p> <p>2. כלכלי היהודי מלווה בריבית ובכך מוצץ את דמו של הנוצרי.</p>	<p>דת- דת זרה (מונותיאסטית) זרות תרבותית.</p>	<p>גורמים וטענות</p>
<p>1. פרעות</p> <p>2. גירושים</p> <p>3. צמצום מספר היהודים במוסדות להשכלה גבוהה.</p> <p>4. עלילות דם.</p> <p>5. גזירות, לדוגמה: תחום מושב חובת גיוס כללי.</p>	<p>1. ספרות אנטישמית</p> <p>2. עיתונות</p> <p>3. מפלגות אנטישמיות</p> <p>4. פעילות בפרלמנט.</p> <p>5. חקיקה</p> <p>6. עלילות (דרייפוס לדוגמה)</p> <p>7. השמדה</p>	<p>1. עלילות כגון: עלילות דם עלילות לחם ועלילות הבארות.</p> <p>2. סטריאוטיפ של יהודי עלוקה שטן.</p> <p>3. דרשות של כמרים</p> <p>4. פרעות</p> <p>5. גירושים</p> <p>6. אינקוויזיציה</p>	<p>בוז למנהגים דתיים כגון: ברית, שבת כשרות.</p>	<p>ביטויים וגילויים</p>
	<p>היהודי מטיל אימה- הוא מאיים על תרבות אירופה מנסה להפיל את כלכלתה ולהשתלט על משטרים.</p>	<p>חסר אונים- יהודי אומלל בזוי ונרדף שמקורו בחולשה ובחוסר אונים.</p>		<p>הסטריאוטיפ (דימוי היהודי)</p>
<p>1. הגירה</p> <p>2. לאומיות</p> <p>3. השארות ברוסיה מתוך תקווה לעתיד. שותפות בתנועות מהפכניות.</p>	<p>1. אמנציפציה.</p> <p>2. תורת הגזע אין פתרון</p> <p>3. לאומיות.</p> <p>4. הגירה</p> <p>5. שמירה על חיים יהודים</p>	<p>1. מוות על קידוש ה'.</p> <p>2. אנוסים</p> <p>3. המרת דת</p> <p>4. הגירה</p>	<p>1. נטישת היהדות</p> <p>2. מוות על קידוש ה'</p> <p>3. התפלמסות</p> <p>4. שמירה על היהדות</p>	<p>פתרונות או תגובות היהודים</p>

מדיניות הנאצים נגד יהודי גרמניה 1933-1939

רקע על יהודי גרמניה

מספרית - פחות מאחוז מכלל האוכלוסייה (0.76%), כחצי מליון. מפוזרים בגרמניה ומרוכזים בעיקר בערים הגדולות (ברלין, פרנקפורט והמבורג).

- זרמים** -
1. ליברלים יהודים מתבוללים - לחמו למען שוויון זכויות ונגד האנטישמיות.
 2. החרדים - שדגלו בסיסמה של "תלמוד תורה עם דרך ארץ".
 3. ציונים בעלי זיקה לא"י אך לא ראו בעלייה לא"י הכרח (לאומיות, חינוך יהודי)

ארגונים הפוליטי - רובם מאורגנים בקהילות עצמאיות, תחת פיקוח השלטונות הגרמניים.

מבחינה כלכלית - רובם עסקו במסחר בענף הטכסטיל והרהוט. רובם השתייכו למעמד הזעיר בורגני.

מבחינה רוחנית תרבותית - הם הושפעו רבות מהתרבות הגרמנית, רובם ראו עצמם כחלק בלתי נפרד מהעם ומהתרבות הגרמנית. רבים עסקו במקצועות חופשיים, בעיתונות, בספרות, בתיאטרון.

מדיניות הנאצים כלפי היהודים בשנים 1933-1939

מטרות השלטון הנאצי בשנים 1933-1934

- ☆ טיהור גרמניה מיהודים ע"י הפיכת חייהם לבלתי נסבלים מבחינה חברתית כלכלית.
- ☆ אריזציה, העברת רכוש יהודי לידיים אריות התהליך החל ב-1933.
- ☆ גיבוש העם הגרמני סביב המדיניות הגזענית.

הפגיעה ביהודי גרמניה בשנת 1933

הפגיעה ביהודים בשנת 1933 היא בשני מסלולים מקבילים: **האחד** פגיעה המעוגנת בחוק הגרמני (ע"י פרסום צווים, חוקים) **השני** אלימות יזומה ע"י השלטון, שרפת ספרים של אנשים שלא הלכו בקו הנאצי כמו: הינה, אינשטיין ופרויד.

הדרכים לדחיקת רגלי היהודים מגרמניה

המטרה העיקרית היא דחיקה תרבותית חברתית למנוע את השפעת היהודים על התרבות ועל החברה, **הפרדת היהודים מהחברה**.

☆ חקיקה אנטי יהודית

הגרמנים חוקקו שורה של חוקים המשקפים את עיקרי האידיאולוגיה הנאצית: **השפלה, אפליה, דחיקה, מחיי התרבות, הכלכלה והחברה (נחותים)**. מטרותיהם הם:

1. המטרה העיקרית לגרום ליהודי גרמניה לעזוב.
2. לדחוק את היהודים מן החברה הגרמנית. (הפרדה).
3. לדחוק את היהודים מן הכלכלה וממקומות העבודה.
4. לשלול את השוויון החוקי והאזרחי של יהודי גרמניה.

אנשי פלוגות הסער
לפני חנות של
יהודים ב-1 באפריל

צוים וחוקים הפוגעים ביהודים

חרם 1 באפריל - **חרם כלכלי**, חרם על קנייה בחנויות בבעלות יהודית, חרם אחד באפריל. פורסמו מודעות ענק בהם הואשמו היהודים באחריות לפגיעה בכלכלת גרמניה. הציבור נקרא להחרים את כל עסקי היהודים במטרה לפגוע בכלכלה היהודית. משמרות של האס אס (פלוגות הסער של המפלגה הנאצית) עמדו ליד פתחי חנויות יהודים שסומנו במגן דוד ומנעו כניסת לקוחות. הנאצים השתמשו בכרוזים, רמקולים נגד

היהודים. נגרם נזק לחנויות ולסחורה ובעלי החנויות הוכו. החרם נמשך יום אחד בגלל חרם שהוטל על הסחורות הגרמניות במדינות שונות.

החוק לשיקום הפקידות (אפריל 1933) - על פקידים לא ארים לפרוש ממשרותיהם משמעה פיטורי עובדים יהודים מהשירות הציבורי.

בחוק הוגדר מיהו יהודי? מי שאחד מסביו היה יהודי נחשב יהודי.

הגבלה בקבלת יהודים לבתי ספר גבוהים. – במטרה למנוע גודש (נומרוס קלוזיוס) גורם מפלה ומשפיל. **הוצאת עו"ד** (ביטול רישונם של עו"ד, יישומו היה מתון בתחילה), **רופאים** (מרפאות ובתי חולים שהיו תחת ארגון ביטוח הבריאות הלאומי) ו**פרופסורים יהודים ממקום עבודתם** - אפליה השפלה ודחיקה כלכלית **אומנים יהודים** - לא יתקבלו ללשכת התרבות ומכאן שיוכלו לפעול רק במסגרות יהודיות. **חוק ההתאזרחות** - ביטול אזרחותם הגרמנית של יהודים מהגרים מפולין. מאוחר יותר הם יגורשו (גירוש זבונשיץ)

-איסור שחיטה כשרה בגרמניה - במסגרת החוק למניעת עינוי בעלי חיים.

אופי התחיקה אינו פוגע בכל יהודי גרמניה אלא בעיקר באינטלקטואלים.

מדיניות ההגירה. מדיניות הבאה לעודד את היהודים להגר מגרמניה (תחילה מרצון ואח"כ בכפייה) היא כללה עידוד חוגים יהודים שרצו בהגירה ומתן אישור ליהודים לצאת מגרמניה עם רכושם, כדי לממש את תורת הגזע. ביטוי לכך הוא **הסכם ההעברה**. **הסכם ההעברה** - הסכם שנחתם בין הנאצים ובין הסוכנות היהודית ב-1933 לפיו יוכלו יהודי גרמניה להגר לא"י לאחר שיפקידו סכומי כסף בגרמניה ויקבלו את מלא ערכם בא"י. המטרה לעודד הגירת יהודים מגרמניה. בסוף שנת 1933 וב-1934 החל הס.ס להתמקד באופן ברור בהגירת יהודים.

מתן אוטונומיה פנימית ליהודים - השלטון הנאצי רצה לעודד את בידודם החברתי של היהודים מהחברה הגרמנית ולכן אפשר ואף עודד אותם לחיות את חייהם בנפרד כרצונם. "חירות" מדומה זו יצרה אשליה בקרב היהודים כי יוכלו להחזיק מעמד בגרמניה עד עבור זעם.

שימוש באלימות - אלימות יזומה ע"י השלטון, שרפת ספרים של אנשים שלא הלכו בקו הנאצי כמו: הינה, אינשטיין ופרויד.

מדיניות הנאצים בשנת 1935

בשנת 1935 אנו עדים להחמרה משמעותית במצבם של יהודי גרמניה. קיימות שתי מגמות **מצד אחד** שימוש באלימות כפי שבא לידי ביטוי בפעולות רחוב נגד היהודים כגון שרפת ספרים בפומבי (ליד אוניברסיטת ברלין) **מצד שני חקיקה כנגד היהודים** - נאסר על היהודים לשרת בוורמכט¹, חוקי נירנברג.

חוקי נירנברג-1935

תוכנם של חוקי נירנברג

חוקי נירנברג כוללים שני חוקים: חוק אזרחות הרייך והחוק להגנת הדם. **1. חוק אזרחות הרייך** - החוק מפריד בין מי שאזרח לבין מי שזכות זו נשללת ממנו. אזרח הוא רק **בן הגזע הארי נאמן לשלטון הנאצי**. זכות אזרחות הרייך מוענקת ע"י מתן תעודת אזרחות הרייך. אזרח הרייך בלבד בעל זכויות פוליטיות מלאות בהתאם לחוקים. מכאן שיהודים אינם אזרחים (בתקנה הוגדר יהודי מי ששלושה מסביו יהודים).

2. החוק להגנת הדם - מטרתו הבטחת טוהר הגזע הארי לכן:

1. נישואים בין יהודים לאזרחים בעלי דם גרמני אסורים. ביטול נישואים בניגוד לחוק זה.
2. איסור קיום יחסים מחוץ לנישואים בין יהודים ונתיני המדינה.
3. איסור להעסיק נתינות המדינה בעלות דם גרמני במשק בית יהודי אם גילן פחות מ-45
4. אסור ליהודים להניף את דגל הרייך.

מדוע החוק נחקק דווקא ב-1935?

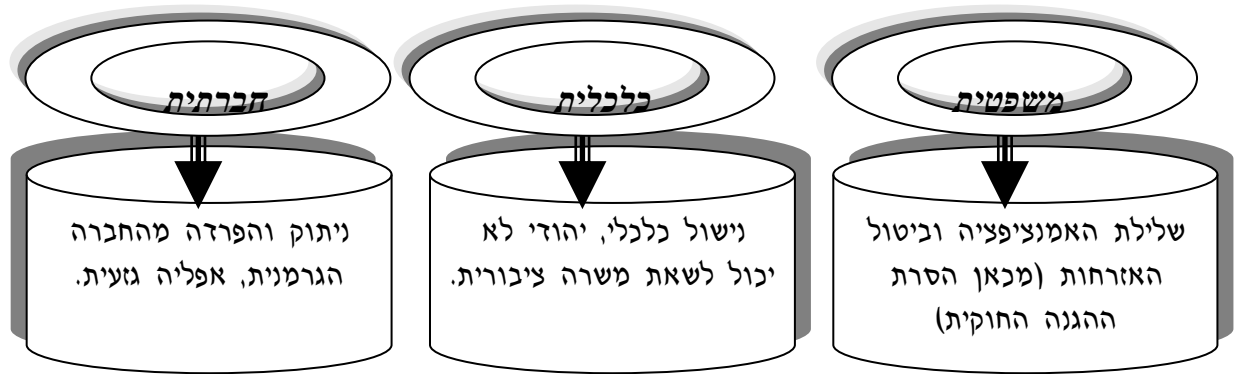
על אף החקיקה האנטי-יהודית המשיכו היהודים לתפקד בחיים הציבוריים, והאוכלוסייה הלא יהודית המשיכה לקיים קשרים כלכליים עם היהודים.

הנאצים חשו בטוחים יותר, על רקע סיפוח חבל הסהר ברוב עצום וצמצום האבטלה.

¹ ליהודים שראו עצמם אזרחים גרמנים נאמנים זו מכה קשה "אנו היהודים הגרמנים מצפים שלא ימנעו מאתנו את ההשתתפות שוות הזכויות בשירות הצבא הגרמני..." (הרב לאו בר)

ההשפעה של חוקי נירנברג על יהודי גרמניה

המגמה - להסיר הגנה חוקית מהיהודים, לנשלם כלכלית, וליצור חיץ חברתי בינם לגרמנים כשהמטרה להוציא את היהודים מגבולות גרמניה.

סיכום צעדי הנאצים המשקפים את עקרונות תורת הגזע בשנים 1933-1935

- 1. חרם אחד באפריל 1933 - החרמת היהודים בגלל היותם גזע נמוך, הרחקה מעמדות כוח.
- 2. החוק לשיקום הפקידות-הוצאת היהודים מהשירות הציבורי, (1933) עליונות הגזע הארי מול היהודי, והרחקת יהודים מעמדות כוח.
- 3. שרפת ספרים והרחקת יהודים מחיי התרבות (1933) - טיהור התרבות הגרמנית מהשפעת המוסר היהודי נוצרי ויצירת מחיצה תרבותית בין הגזעים.
- 4. חוקי נירנברג-
 1. החוק להגנת הדם והכבוד הגרמני (חוקי נירנברג 1935) - הפרדה כללית של הגזע הארי מהגזע היהודי.
 2. חוק אזרחות הרייך (חוקי נירנברג 1935) - ביטול אזרחותם של היהודים הנחותים אינם ראויים לשוויון, הגדרה מיהו יהודי והפרדת הגזעים.

מדיניות הנאצים כלפי היהודים בשנת 1936

- בזמן זה פסק זמן בפגיעה ביהודים משתי סיבות עיקריות:
1. אולימפידת ברלין, גרמניה הייתה מעוניינת להראות חיובית בעיני העולם.
 2. הרייך עסק בנושאים אחרים כמו ייצוב השלטון, ייצוב הכלכלה, תעמולה, צבא.

שנת 1938 - החרפה ביחס ליהודים (מאפיין)

הסיבות להקצנת מדיניות הנאצים כלפי היהודים בשנת 1938

התחזקות השלטון הנאצי-החל משנת 1937 חשה ההנהגה הנאצית כי בעקבות ההישגים במדיניות הפנים והחוץ יש ביכולתה לנקוט צעדים חריפים יותר כלפי היהודים. היערכות למלחמה ופיתוח כלכלת מלחמה.

יהודים מקרצפים את רחובות וינה

תוצאות ועידת אביאן - אדישות המעצמות.

מדיניות הפייסנות של בריטניה וצרפת.

התחזקות במדיניות החוץ, (אנשלוס, סיפוח חבל הסודטים) צמצם את החשש מדעת הקהל.

ביטויים להקצנה (המפנה) ביחס ליהודים ב-1938

הרשל גרינשפן

ליל הבדולח כשיא -

ב-7.11.38 התנקש הרשל גרינשפאן בחייו של יועץ השגרירות הגרמנית כנקמה על הפגיעה בהוריו (מגורשי זבונשיין).

השלטון הגרמני ניצל את הרצח לפתיחת גל של פוגרומים ע"י פלוגות האס אס שהדריכו את מפקדי תחנות המשטרה ברחבי גרמניה. בלילה שבין 9 ל-10 בנובמבר 1938 פרצו פוגרומים בכל רחבי גרמניה. נשרפו בתי כנסת, נופצו חלונות ראוה של בתי עסק יהודיים (ליל הבדולח נקרה בשם זה, בגלל כל הזוגיות והזכוכיות שנופצו ברחובות ונצצו ככדור בדולח). נהרסו דירות נשדדו חפצי יהודים קרוב למאה יהודים נרצחו, אלפים הוכו ונפצעו, כ-30,000 יהודים נשלחו למחנות ריכוז.

משמעות ליל הבדולח

הנאצים השיגו את כל המטרות שרצו להשיג כגון: שדידת רכוש, התחמשות הצבא הגרמני, זירוז הגירת היהודים שנשארו ובידודם הסופי של היהודים מהחברה.

191 בתי כנסת עלו באש

☆ ליל הבדולח מהווה סיום של החקיקה האנטי יהודית. כעת עוברים לאלימות פיסית עד סוף המלחמה.

☆ דעת הקהל העולמית לא מעניינת יותר את הנאצים והם אינם חוששים ממנה.

☆ ליל הבדולח הביא את הגרמנים למסקנה שיש לקבוע מדיניות כלפי היהודים.

ישיבת גרינג-מדיניות כלפי היהודים

צמרת המפלגה הנאצית מתכנסת לישיבה (בנובמבר 1938) לדון בריכוז הפעילות נגד היהודים **החלטות הישיבה**: הרחבת תהליך האריזציה, קנס של מיליארד מרק על היהודים עבור הנזק שנגרם לגרמנים. סילוק סופי של יהודי גרמניה מחיי הכלכלה והקמת רשות מרכזית אשר תפקד סופית על היציאה של כל יהודי גרמניה.

חשיבותה:

1. מאמץ גרמני מרוכז לטפל בבעיה היהודית ותיאום בין כל הגופים.
2. זירוז יציאת היהודים.
3. המשך הנישול.
4. רמז ברור כי פתרון הבעיה היהודית קשור במלחמת העולם השנייה.

שאלות מבחינות בגרות

1. הבא שתי סיבות לתמיכת העם הגרמני במפלגה הנאצית עד עליית היטלר לשלטון.
2. הצג שתי טענות שהועלו באידיאולוגיה הנאצית נגד ערכי היהדות.
3. ציין שתי פעולות שנקטו הנאצים נגד היהודים ב-1933 והסבר את מטרת פעולות אלה.
4. פרטי את התוכן של חוקי נירנברג והסבירי במה השפיעו חוקים אלה על המעמד של יהודי גרמניה.
5. הסבירי שתיים מהסיבות להקצנת מדיניות הנאצים כלפי היהודים בשנת 1938. הציגי שלושה ביטויים להקצנה זו.
5. פרטי שלושה חוקים או תקנות שחוקקו הנאצים נגד היהודים מ-1933 עד פרוץ המלחמה. הסבירי כיצד חוקים אלה משקפים את עיקרי האידיאולוגיה הנאצית.

תגובת יהודי גרמניה למדיניות הנאצית לשלביה

תגובת יהדות גרמניה נוכח המדיניות בשלב זה

ההגירה היהודית ומתנגדיה

- הנאצים היו מעוניינים בהגירת יהודים, לדוג' הסכם ההעברה.
- רוב המהגרים בתחילה פנו אל ארצות אירופה ורק אח"כ לארצות הברית.
- א"י הייתה אחד היעדים הגדולים אליה פנו היהודים והיציאה מגרמניה הייתה כרוכה בהעפלה. ניתן לחלק את עמדת הציבור היהודי בגרמניה לשני חלקים עיקריים: אלה שסברו שיש לעזוב את גרמניה מיד ואלה שהעדיפו השארות.

הנימוקים בעד הגירה מגרמניה

- ✂ התחושה אנו נמצאים בסכנה מיידית ולכן הפתרון היחיד הוא הגירה.
- ✂ מסקנה שאין עתיד ליהודים בגרמניה ולכן הפתרון עזיבה.
- הבעיה:** שערי א"י היו נעולים ע"י הבריטים והמדינות האחרות צמצמו את מס' המהגרים.

נימוקים נגד ההגירה (נימוקים אלה מבטאים את הקושי בהגירה)

אלה שלא רצו לעזוב את גרמניה ולא היגרו ממנה עד ליל הבדולח האמינו שהפתרון הוא בארגון מחדש של היהודים. יש לשים את הדגש על חינוך. הם התנגדו לגירוש יזום של השלטון מהנימוקים הבאים:

- 🕯 ההנחה שהשלטון הנאצי הוא שלטון זמני ויש להמתין בסבלנות ולהחזיק מעמד.
- 🕯 התנודות והשינויים במדיניות האנטי יהודית של הנאצים (לחץ והרפיה לסירוגין) נטרלו את תחושת הסכנה. (ניתן לעסוק במסחר, מקצועות חופשיים, הותרה פעילות של ארגונים יהודים, הגירה מגרמניה ואף העברת רכוש בהסכם ההעברה).
- 🕯 ההזדהות העמוקה של רוב היהודים עם המולדת והתרבות הגרמנית, הגירה משמעה פגיעה בנאמנות.
- 🕯 קשיים כלכליים- הוצאת רכוש מגרמניה גרמה ולוותה בהפסדים רבים.
- 🕯 החשש מקשיי קליטה בארצות אליהם יהגרו.

סגירת שערי המדינות בפני היהודים בגלל החשש מהעמקת השפל הכלכלי ועקב התפתחות מגמות של אנטישמיות .

הגבלות על עלייה לארץ, ככול שמצב היהודים החמיר ההגבלות הוחמרו.

חשש שהגירה כללית של יהודי גרמניה תשפיע על מדינות נוספות אנטישמיות ותביא לגירוש כללי של היהודים מהם.

עד ליל הבדולח התנהלה ההגירה בעצלתיים, ליל הבדולח בישר את השינוי החד במדיניות הנאצית ועמו את ההגירה הרחבה .

דרכים שהקלו על ההגירה

- מדינות שאפשרו פתיחה חלקית של השערים : יפן מאפשרת הגירה לשנחאי, בריטניה מאפשרת את עליית הנוער.
- הכנת העולים לקראת הגירה : לימוד השפה בבתי הספר למבוגרים, הסבה מקצועית.
- הסכם ההעברה- אפשר להתמודד עם הבעיה של העברת רכוש לא"י.
- עליה בלתי לגאלית.

התארגנות- הקמת נציגות ארצית שיזמו יהודי גרמניה – (ארגון גג)

בגרמניה היו ארגונים יהודים רבים. בספטמבר 1933 קמה נציגות ארצית חדשה (בראשה עמד הרב לאו בק) צעירה יותר במטרה להתמודד עם הבעיות החדשות. ההנהגה הבינה כי חיזוק השורשים היהודיים יחזק את הבסיס המוסרי של הקיום היהודי. לשם כך הקימה מפעלי תרבות וחינוך.

מטרותיה של הנציגות הארצית של היהודים בגרמניה :

- ליכוד יהודי גרמניה וסיוע במידת האפשר במציאות הקיימת .
- סיוע בהגירה למי שרוצה להגר.
- מאבק לשמירת זכויות אזרחיות.
- טיפוח חינוך, דת ומסורת.
- שמירה על הבסיס הכלכלי של היהודים.
- סיוע לנוקמים בשירותי סעד, רווחה עבודה.

פעולותיה של הנציגות הארצית שיזמו יהודי גרמניה בשנים 1933-1938

עזרה וסעד- הקמת לשכות מרכזיות לעבודה, ארגוני עזרה הדדית לנצרכים ונוקמים, ייעוץ והכוונה בהגירת פנים עקב חיסול קהילות קטנות.

תרבות- הוצאת ספרים, עיתונות, תיאטרון יהודי, תערוכות אומנות קונצרטים.

חינוך - הקמת רשת בתי ספר יהודיים אשר מטרתם להקנות משענת רוחנית ונפשית לילד היהודי, להנחיל לו את המורשת היהודית וערכי תרבות כלליים ולהכשירו מקצועית כדי להקל עליו במקרה של הגירה. חינוך למבוגרים והכשרת מורים.

מפעלי הכשרה ועלייה-החלוץ.

שאוהו בגאון את הטלאי הצהוב- התפכחות מודעות לאומית

עד עכשיו יהודי גרמניה הזדהו עם גרמניה במידה רבה. כעת יש לפעול לחיזוק הזהות היהודית והציונית שתבטא בין היתר בהתרחבות התנועה הציונית, בהקמת ארגוני עזרה וסעד יהודים ורשת חינוך יהודית.

מאמרו של רוברט וולטש "שאוהו בגאון את הטלאי הצהוב" בו הוא מבטא את ההתפכחות מכישלון האמנסיפציה, הכרה לאומית וחזרה אל היהדות והציונות, הרצון לחיות כיהודי וציוני גאה.

הנמכת פרופיל עד עבור זעם

ההנחה שהשלטון הנאצי הוא שלטון זמני ויש להמתין בסבלנות ולהחזיק מעמד בתקופה זו. יש להנמיך פרופיל עד עבור זעם.

טבלת סיכום-תגובות היהודים והגישה מהם נבעה התגובה זו

תגובות	הגישה ממנה נבעה התגובה
הגירה	גרמניה אינה יותר מולדת שלנו.
עלייה לארץ, הסכם ההעברה	גישה ציונית
מעבר לארצות סמוכות	הידרדרות בתנאי החיים ובאפשרויות הקיום.
נציגות ארצית	התארגנות לאור מציאות חדשה.
חיזוק הזהות היהודית תוך השארות בגרמניה	גרמניה בגדה בנו ולכן יש לחפש זהות
התאבדות	חוסר אונים
השארות עד עבור זעם	אדישות, אמונה לעתיד טוב שיחזור.

שאלות מבחינות בגרות

1. צייני שני קשיים שהיו ליהודים שרצו להגר מגרמניה בשנות ה-30, והציגי דרך אחת שהקלה על ההגירה.
2. בשנת 1938 החרפו הנאצים את מדיניותם נגד היהודים. הסבירי כיצד מגמה זו באה לידי ביטוי בשתי פעולות של הנאצים.
3. הפגיעה ביהודי גרמניה בשנים 1933-1939 הייתה בתחום הפוליטי, בתחום הכלכלי, ובתחום החברתי-תרבותי. הבא דוגמה אחת לפגיעה בשניים מתחומים אלה.
4. מה עשו יהודי גרמניה לאחר עליית השלטון הנאצי כדי לאפשר את הישארותם בגרמניה למרות הפגיעה בזכויותיהם? בתשובתך הבא שתי פעולות.
5. הציגי שלוש דרכים באמצעותם התמודדו היהודים בגרמניה עם מציאות חייהם בשנות השלושים.
6. הציגי שתי פעולות של הנאצים נגד יהודי גרמניה ב-1938 והסבירי מדוע כל אחת מהפעולות שהצגת מבטאת החרפה במדיניות האנטי יהודית.
7. הצג שלושה חוקים או פעולות של הנאצים נגד יהודי גרמניה בשנים 1933-39.
8. הצג כיצד פגעו חוקי נירנברג במעמד האזרחי ובמעמד האישי של יהודי גרמניה.
9. הצג שלוש דרכי התמודדות של יהודי גרמניה עם המציאות החדשה שנוצרה לאחר 1933.
10. חלק ניכר מיהודי גרמניה לא היגרו ממנה עד "ליל הבדולח" למרות המדיניות האנטי יהודית. הביאי שלושה הסברים לכך.
11. הציגי שלושה סוגים שונים של פעילות מאורגנת, שיזמו יהודי גרמניה בשנים 1933-1938. הסבירי כיצד פעילות מאורגנת זו סייעה להם להתמודד עם המציאות שנכפתה עליהם.
12. צייני שלושה צעדים שנקטו הנאצים נגד יהודי גרמניה בשנים אלו והסבירי במה הן מבטאות את ייחודה של תורת הגזע הנאצית.
13. "היהודים הגרמנים רובם ככולם אינם מסוגלים להעריך נכונה את המציאות החדשה של החיים בגרמניה". (תשנ"ד)
- תארי את המדיניות האנטי יהודית של גרמניה בשנים 1935-1939 וציניי שלוש דוגמאות בהן באה לידי ביטוי מדיניות זו?
14. צייני ופרטי שני חוקים אשר נחקקו בשנים 1933-1938 המשקפים את האנטישמיות הנאצית.